

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištva v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopist se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O trganji kmetij.

(Govor dr. Gregorčca v drž. zboru.)

Visoka zbornica! Večkrat se je tukaj izreklo, da § 16. (17.) zavzema jedro vsemu onemu zakonu. To je tudi popolnem moja misel, zakaj § 16 (17) namerava svobodno trganje kmetijskih posestev zatreti ali vsaj znatno omejiti. Tako pa udari napako po glavi, primé jo za koren, namreč svobodno trganje kmetijskih zemljišč. Brez tega paragrafa je medel ves ta zakon, zastonj se trudimo kmetom pomagati. Ako vsaj nekoliko ne omejimo svobodnega trganja zemljišč, ni mogoče kmetijskega stanú oteti pogina. Ona omejitev je za to brezpogojno potrebna. To nam potrjuje nad 2000 let stara zgodovina, pa tudi žalostna izkušnja poslednjih 20 let v lastnej naši domovini. Zgodovinski je namreč dokazano, da so kmetijski stan uničili prej ali slej, vsekako pa gotovo, kjerkoli so pripuščali svobodno trganje in razkosovanje kmetijskih zemljišč. Jednako dokazano pa je in se ne more utajiti, da so kmetje povsod tam, kjer je njihov stan dobro vrejen, zlasti pa še zavarovan zoper svobodno trganje zemljišč, srečno se vojskovali zoper veliko posestvo in kapital. Dokazov nahajamo pri vseh državah arskega plemena v Evropi, v romanskih, v nemških pa tudi v slovanskih.

Arska plemena so zasedla v starodavnih in prazgodovinskih časih Evropo ter so tukaj zemljo prvič obdelovala, posestno pravo je bilo pa različno. Razločujemo v tem oziru posestva občinska, rodbinska, osobna omejena in osobna neomejena. Slednja temeljijo v rimskem pravu, ki je kmetiskemu stanu pogubno, kajti njemu je posledica svobodno trganje zemljišč.

Poglejmo v lepo Italijo, kjer se je rodilo rimsko pravo! Ondi se ni mogel nikoli kmetijski stan za več časa ohraniti, ne v krščanski, pa tudi ne v predkrščanski dobi. Na Francoskem propada kmetijski stan od tiste dóbe, ko so leta 1789 proglasili svobodno trganje zemljišč. Fran-

coska vlada je sklicala leta 1851 mož strokovnjakov ali enketo. Ti so poizvedeli, da Francija šteje 4,246.000 kmetijskih posestev. Po pretečenih 23 letih pa se je posvetovala druga enketa ter jih je našla še samo 2.826.000, torej se je kmetom izgubilo več, kakor 1,400.000 posestev. Na Nemškem nahajamo mnogo veleposestnikov v severno-vzhodnih krajih, skoro samih pritlikastih posestev na zapadu. Tukaj se kmetiskemu prebivalstvu prav slaba godi. Temu se ne moremo čuditi, ako pomislimo, da je na Würtemberskem 146.000 kmetijskih posestev, katerih nobeno ne meri več, nego 1½ ara. Od teh je 80.000 taci, kjer ne redijo nič živine.

Najslabše godi se posestnikom pritlikavcem v Torinskem, kjer skoro le samo od krompirja živijo. Pravijo torej tam:

„Krompirja zjutra,
Opoldne v juhi,
Zvečer krompirja spet,
Krompirja na ves vek“.

Krompir je pa hrana ubogih. Zatorej se ni čuditi, ako nahajamo ondu ljudstvo revno, škrofelčasto in jetičasto.

Bolje se godi kmetom na južnem Bavarskem, kjer niso posestva tako razdrobljena. Prepričal sem se tega sam ondu nekaj potujoč. Najboljše pa imajo kmetje na Hanoveranskem. Zakaj? Zato, ker jih zemljiščna knjiga, imenovana „Höferolle“, varuje zoper razkosovanje. Ti kmetje so najpremošnejši, v versko-nravnem oziru najvrlejši na vsem Nemškem.

Pri nas v Avstriji, namreč v dednih kronovinah, je branilo zakonodajstvo obstanek velikega, srednjega in malega zemljiščnega posestva ter se je upiralo zoper njegovo drobljenje in razkosavanje, vsaj do leta 1868. Le z vladnim dovoljenjem so smeli preoddaljene parcele prodati ali prevelike kmetije razdeliti. Toda ostati je moralo zmiraj toliko, da je mogla rodbina, broječa po pet ljudi, na posestvu živeti, namreč 12 oralov.

Po mojem mnenju gre baš temu zahvala,

da še sploh v Avstriji imamo številni kmetijski stan, na kateri se moremo ozirati in ga še v poštevi jemati, kedar hočemo socialna vprašanja reševati. Naš kmetijski stan je še zmiraj dobrodejen jez med preveč bogatimi in presilno ubogimi. Bil bi ta jez mnogo trdnejši, ko bi ga liberalno postavodajstvo leta 1868 ne bilo tako močno oškodovalo. Ze večkrat se je tukaj povedalo, kako smo od tiste dobe naprej doživeli pri nas poprej nezaslišano trganje in razprodavanje zemljišč, veleposestva pa se širijo na škodo kmetovalstva. Kot vzgled se je navajalo s Koroškega postopanje grofa Thurna. Ta grof Thurn mora liberalnim Dunajskim listom biti zelo ušesna osoba, ker so vsi zamolčali, kar je o njem poslanec g. dr. Steinwender omenil. Le „Vaterland“ je objavil, kako da je grof Thurn okolu 6000 oralov kmetom pobral zemljišča, ter jih kupil in svojemu itak ogromnemu posestvu pritaknil.

Pristavljam še, kar sem v javnih listih čital, da je grof Thurn nedavno pol župnije Črneške na Koroškem pograbil ter nad 30 kmetških posestev ondu kupil. Nekaj podobnega se je godilo na spodnjem Štajarskem. Nekov kapitalist, čegar predstarši so najbrž nekdanj skoz Rdeče morje šli, pokupil je od kmetov 300 oralov njiv, travnikov, gozdov, ter jih je dobro plačal. Zakaj? Pravijo, da je to špekulacija ali da hoče „imeti svoj lov“. V petih ne prevelikih sodnijskih okrajih na slovenskem Štajarskem so v treh kratkih letih eksekutivno prodali 1153 kmetških posestev; toliko rodbin je moralo zgubiti svoj dom in propasti v nemaništvo.

(Dalje prih.)

Bralna društva.

(Konec.)

Vsako nedeljo popoldan, recimo, po večernicah, sešli bi se udje društva na katerem si bodi domu enega teh udov, ali pri kakem drugem kmetu, ki se za to zanima, — samo v krčmi ne! — ter bi, zdaj ta, zdaj drugi ud ostalim udom časnike čital. Pri tem bi se razvijali javni pogovori čez to in uno, kar je bilo čitano — in to ravno je ono, kar bi jaz rad znal uresničeno. S tem bi bila kmetu dana priloznost, da prosto svojo misel izjavi, ter morebiti bi to pomagalo, da bi kmet pri vsem, kar dela, gosteje tudi mislil, kakor se še to sedaj pripeti.

Posebno iz gospodarskega stališča bilo bi to zelo koristno, kajti čez slabe sedanje gospodarske razmere se vedno samo le tožiti, to celo nič ne pomaga, temveč le škoduje, ker pri tem večnem javkanji izgubi še pogumneji ves up na kedanja spremembo k boljemu, ter vsako delo, katerega se loti, opravi le površno, s čemer še

ima seveda menj gotovosti na ugoden uspeh tega dela.

Bolje bi bilo tedaj, da kmetje prebirajo razen drugih, tudi gospodarske liste, ter drug drugemu svetuje in se med seboj pogovorijo kaj o tem, kar je kateri čital, bi se dalo pod obstoječimi razmerami uvesti in kako lastno gospodarstvo poboljšati; in če se to stori, ni dvombe, da bi se mnogo na bolje obrnilo!

Ne smemo vendar pri tem pozabiti, da bi se še veliko drugih nesreč vsled takih društev ne zgodilo; zakaj vsaj boljim fantom ne bi prišlo niti v misel, po nedeljah (posebno v zimskem času) polegati po krčmah, zapivati in igravati denar in zdravje, ognili bi se na tak način mnogim prepirom, pretepom in pobjem, vsled katerih slednjih, žalibog, spodnji Štajar slovi precej daleč čez Štajarske meje! Zares žalostna slava!

Tako si to reč tedaj jaz mislim. Da vam to primer pišem, ne storim za tega del, ker želim, da ga objavite, temveč hotel sem izjaviti samo svoje misli, gledé tega, in če baš najdete kaj porabljivega v njem, porabite ga drage volje v primerni obliki.

Upam tudi, da še kdo v vašem listu izpregovori katero besedo o tem, ter morebiti se reč že na prvo opombo kje poskusi. (Morebiti kje v slov. goricah?) Gradiva gotovo ne bi manjkalo.

Gospodarske stvari.

Domača živina in nje vzboljšanje.

V zadnjem listu našem smo rekli, da nam je treba gledati na to, naj si o pravem času in torej po vsem pravo živinče postavimo v hlev, ako nam je za to, da nam bode živina na hvalo in na dobiček. To se naj godi po času, ne prenašlo, pri tem imejmo vselej oči odprte, da ne zavržemo denarja ali si vsaj ne pokvarimo še te živine, ki jo že imamo v hlevu.

Tudi to smo že omenili, da kaže pri nas pinegavska živina, kajti ona nam služi še nekam najbolj za potrebe, kakor so pri nas doma. Poleg pinegavske živine pa se priporočuje še tudi belanska. Le-ta je doma na gorenjem Koroškem. Ime ima od reke, ki teče skozi gorenje Koroško — od Bele. Bela daje ime dolini pa tudi živini, ki se nahaja v njej. Živina belanska pa se vidi sedaj že tudi drugod, po Koroškem, pa je nje najti že tudi na Štajarskem in Kranjskem.

Na Koroškem se nahaja je največ v dolini Dravski, Zilski in Jezerski. Kaka je zunanja podoba belanske živine? — Ne loči se belanska žival veliko od pinegavske in če gre za pravo, ste obe iz ene in iste pasme ali vrste. Razlika je med njima najbolj v deželi, v

kateri se redi, pingavska na Solnograškem, belanska pa je doma na Koroškem. Vsa razlika, kolikor je je med živalima, razlaga se lahko iz zraka, podnebja in krme.

Znamenja, po katerih se razločuje belanska žival od pingavske, so blizu ta-le: 1. Barva je pri belanski živali bolj rdečkasta, 2. kosti so ji bolj tenke; 3. gobec ali smrček ima barvo kakor meso; 4. parklje ima črne, vendar pa so na njih tudi proge belkaste in stojé po dolgem; 5. rogovi so rmeni, blizu kakor vosek, na konci pa so črni.

Krave dajo obilo in dobrega mleka. Ako ima človek skrb za-nje in jim daje dovolj in dobre krme, dobi od ene po 2300 litrov mleka na leto. Težke pa so krave od 300 do 400 kilogramov in tele take krave tehtajo od 30 do 35 kilogramov, kedar je šest tednov staro.

Gotovo je, da so to lepe in koristne živali in kdor ima dovolj in dobre krme, pa tudi dobre hleve, njemu se lahko svetuje, naj si priskrbi s časom take živali k hiši. Vendar poprek, za vse naše bralce? Ne tega jim ne svetujemo, zakaj malo pomaga, če pride dobra pasma in lepa žival k hiši, ako ne najde pri hiši tega, kar ji je potrebno, da ne hira. Najbolje še kaže po takem, da skuša gospodar z živalijo, ki je v njegovem kraju doma in naj-le-tej lepo streže, posebno pa še, naj pušča za pleme vselej naj-lepšo in najmočnejšo žival!

Za kokoši.

Jajca so v naših dneh draga in gospodinji jih ni težko spraviti v denar, ako so jih ji kokoši nanesele. Večjo težavo pa ima s kokošmi, da jih pripravi na to, da nesó jajca; izlasti po zimi, kedar je huji mraz, ni lahko najti kure, ki nese. Kaj je tega krivo? Odgovor je le ta, da je kokoši treba dovolj toplega kurnika in pa poleg zrnja še tudi kake zelenjadi za pičo.

Kjer je kurnik mrzel ali kjer ne dobi kokoš nič zelenjadi, tam tudi ne nese, naj si še gospodinja enkrat bolj želi dobiti jajec iz nje. Treba je torej skrbeti, da je kurnik na takem kraju, kjer ni premrzlo in da je tudi kaj zelenjadi med pičo, ki se daje kokošim. Zelenjad pa se dobi, ako se dene par slabših zeljnih glav ali endivije v pesek, v kleti se drži oboje delj časa. Ako se da kokoši vsak den par peresec take zelenjadi in še ji tudi druge piče ne manjka, tedaj so kokoši hvaležne in gospodinja lahko dobi kake groše za domače potrebe.

Sejmovi. Dne 15. decembra v Poličanah (za svinje). Dne 18. decembra v Ljutomeru. Dne 19. decembra pri sv. Ani poleg Teharija in v Imenem (za svinje). Dne 20. decembra na Bregu v Ptujih (za svinje). Dne 21. decembra v Laškem trgu. Dne 22. decembra v Poličanah (za svinje) in v Brežicah,

Dopisi.

Iz Dev. Marije v puščavi. (Šolska zastava.) Slovesnosti, ki so se tukaj v spomin 40-letnega vladanja Njih veličansta priredile, so se v nedeljo dne 2. dec. kaj veličastno končale. Ta dan se je namreč blagoslovila nova šolska zastava, ki se je v spomin na letošnje leto omislila. Zastava velja 80 fl. in so ta znesek blagi dobrotniki v kratkem času po prostovoljnih darovih zložili, za kar se jim izreka najpristronejša zahvala. G. župnik je v svojem govoru omenjal veliko imenitnost današnjega dneva za vse avstrijske narode, potem se je spominjal slovesnosti v tukajšnjem kraju, od katerih je danes že tretja, končno pa je kaj lepo starišem in otrokom razložil pomen zastave sploh, kakor tudi pomen podob in napisa na zastavi. Ko je končal, je v nazočnosti udov kraj. šol. sveta, potem obč. odbora v Činžatu in s Kumena zastavo blagoslovil, na kar so navzoči odličniki zaporedoma vsak po eden žrebelj va-njo zabili. Sedaj vzamejo učenci zastavo ter jo v slovesnem obhodu nesejo po cerkvi. Končala se je ta prelepa slovesnost z zahvalno sv. mešo z godbo, pri kateri je sodeloval g. Polanec od sv. Lovrenca. Zastava pa je kinč šole in cerkve, čast cele župnije, veselje učencev, katerim je tudi lep kazipot do časne in večne sreče, ter bode še poznim naslednikom pričala o živi ljubezni, ki nas veže in združuje s preuzvišeno vladarsko hišo.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Lep dar.) Ravnokar smo dobili bukve družbe sv. Mohorje tudi v prelepo Lavantinsko škofijo. Res skoraj ne vemo, katero knjigo bi hvalili, ker so vse lepe in družbeniki jih bodo gotovo izvanredno veselili; izlasti pobožne duše se ne bodo naveličale brati: „Kempčana“ in „življenje Marijino“, v katerih se razpravlja o božjih potih. Žal, da štajarska imenitna božja pot na Sladki gori ni v tej prelepi in imenitni Volčičevi knjigi dobila prostora. Upamo, da bo drugo leto zopet mnogo novih udov privabili č. g. Jan. Skuhale knjiga: „Življenje našega g. J. K. po besedah sv. evangelistov“ s podobami, to vam bo, dragi Slovenci, lepa knjiga, vsa iz sv. evangelja. Zatoraj bi nobenega pobožnega Slovence naj ne manjkalo drugo leto pri naši prekristni družbi. Spet druge bo vabila „fizika“ izlasti lep kinč je pa družbin „koledar“, ki se lahko meri z drugimi narodi, izlasti mile so nam slike. Da bode pa družba sv. Mohorja tudi zanaprej rastla, se razvijala in prelepi sad rodila, zato je vsakega slovenskega rodoljuba in družnika dolžnost, da vsaj po jednega novega uda pridobi; vsak je dolžan, da knjige nevednim pokaže in tudi za nekaj časa posodi, a to ne vsako leto, ker bi se s tem navadili in dejali: zakaj bi bil ud, saj dobim na posodo? Nikakor takó, am-

pak reci mu drugokrat: Prijatelj, sedaj si dobro podučen o knjigah Mohorjevih, tedaj se pa le vpiši v družbo, oni borni goldinarček te ne bo spravil pod mrzlo gručo. S tem bi pridobili mnogo udov. Posebno si prizadevajmo na obalnih slovensko-nemškega morja, da se naša prekristna družba ukorenini in sladki med doniša verni slovenski mladini in tolažilo starim ljudem. Delajmo v to, da izvemo ob času — sedaj šteje družba sv. Mohorja že 50.000 udov, Onim pa, kateri bi nam radi naš največji duševni zavod grdili in mu ovirali rast, odgovorimo, kakor se jim spodobi, ostre besede. Slišal sem bil v neki župniji neumneža ovako modrovati: „No sedaj bo skoro sodni den, da se že knjige v župnijo vozijo, tega poprej ni bilo“. To so bile besede, ki se jih Bogu vsmili. Ali mar družbine knjige nevero in neolikanost učijo? Bog večni zna, kako da se v človeku izcimi taka misel! Ali niso vseskozi poštenega zadržaja in v cerkvenem duhu pisane? Tudi jih potrdijo škof Krški, preden gredo po premilej Sloveniji. Zatoraj prosimo vas, dragi slovenski rojaki, braniti pred vsakim napadom naš največji literarni zavod, priporočajte ga povsod in rosil bo obilni božji blagoslov, po prošnji sv. Mohorja, po vsej premilej Sloveniji in še daleč čez širni ocejan, tija v — Ameriko!

S Ptuja. (Dijaška kuhinja.) I. mesečni izkaz za šolsko leto 1888/9 dijaške kuhinje v samostanu čč. gg. oo. minoritov v Ptuiju. Od 21. septembra do 31. oktobra t. l. se je ubogim dijakom 528 kosile à 15 kr., vkupni vrednosti 79 fl. 20 kr. razdelilo. Za tekoče šolsko leto so darovali v človekoljubni namen nastopni p. n. blagi dobrotniki: 1. Ptujski: g. Raisp F., um. oskrbnik 10 fl., g. dr. Čuček Josip, odv. 30 fl., g. dr. Ploj Jakob, odv. 8 fl., g. dr. Jurtela Fran, odv. 10 fl., gosp. dr. Triller Drag., odv. koncipijent 2 fl., g. Kunstek Luka, prof. 4 fl., g. Cilenšek Martin, prof. 2 fl., g. Železinger Fran, prof. 5 fl., č. g. Majcen Ferdo, veroučitelj 2 fl. 10 kr., č. g. Črnko Marka, korvikar 2 fl. 10 kr., č. g. Salamon Fran, mestni kaplan 2 fl. 10 kr., č. g. Bratuša Alojz, beneficijant 1 fl. 5 kr., g. Jurca Andrej, veletržec 5 fl., g. Klobučar Anton, c. kr. sod. pristav 4 fl., g. Spindler Anton, c. kr. kanclist 2 fl., g. Gregorič Anton, posestnik in tajnik 5 fl., g. Suher Fran, učitelj 1 fl., g. Kaukler Ivan, učitelj 2 fl. 2. Vunanji: g. Jurič Jakob, veleposestnik v Št. Lovrenci na Dr. p 5 fl., č. g. Zmazek Fran, župnik pri sv. Vrbanu v sl. g. 5 fl., č. g. Šuta Rupert, dekan v Zavrčah, 10 fl., vesela družba duhovnikov Gornjegradskega dekanata 4. okt. zložila 8 fl. 50 kr., č. g. dr. Muršec Josip, um. prof. v Gradci 5 fl., č. g. Trstenjak Jakob, župnik pri sv. Marjeti, 3 fl., g. dr. Prus A., zdravnik v Konjicah 3 fl., slav. „Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ 60 fl.,

č. g. Meško Jakob, župnik pri sv. Lovrenci v sl. gor. 5 fl., č. g. Ostero Fran, kaplan pri sv. Tomaži 3 fl., dijaki dijakom 40 kr. Vsem velikodušnim darovateljem in ljubiteljem ubogih dijakov, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo v prijetni nadi, da bi mnogo posnemalcev najšli! Nadaljne milodare, bodi-si v denarji, bodi-si v viktualijah vsprejema č. g. o. Benko Hrtiš, gvardijan in župnik na Ptujem.

IZ Celja. (V zadevi Zöhrerjevega poneverjenja.) Skoraj bodo 3 leta potekla, kar se je prišlo kanclistu pri okrajnej sodnji v Celji na sled, da je poneveril blizo 10.000 gld. sirotinskega in depozitnega denarja. Ker so večinoma kmečki ljudje pri tem prizadeti, in se ni vedelo, ali bo država to škodo radovoljno povrnila, ali pa jo bode treba tožiti, obrnil se je g. dr. Sernec v Celji do državnega poslanca, g. Miha Vošnjaka, naj on poizvé, kako da je s tem denarjem. G. Vošnjak se je na to koj podal k pravosodnjemu ministru in je tam poizvedel, da je vže res prišel najvišji sklep (t. j. dovoljenje od presvitlega cesarja), da se povrne vsem po Zöhrerju poškodovanim njihov denar; zdaj še mora samo finančno ministerstvo zaukazati, da se denar izplača. Kakor reč stoji, izgodi se tedaj to k malu in tako morebiti pridejo vže v nekaterih tednih vsi poškodovanci k svojemu denarju. To poročilo bo gotovo vsem, katerim je Zöhrer denar pobral, v dobro tolažbo. Žal, da ne smemo več reči.

IZ Središča. (Požarna bramba.) Malo ima slovenski štajar trgov, v kojih prevladuje slovenski živelj tako popolnoma, kakor v Središči, trgov, kojih prebivalci so si narodnosti svoje tako zvesti, kakor Središčani. Poslednje pokazali so vrli tržani Središki že velikokrat, ne samo pri različnih volitvah, ampak tudi s tem, da so priredili že več prav sijajnih narodnih svečanosti. Lepo spričalo dali so si tudi lani, ko so si ustanovili prostovoljno gasilno društvo s slov. poslovnim jezikom. Njim v pohvalo in čast moramo reči, da društvo vrlo napreduje, kar velja tudi o društveni godbi, ki se je skorej istodobno z gasilnim društvom porodila. Pa kakor se povsod najde nekaj, kar ovira in moti red, našlo se je tudi tukaj nekaj nezdravega. Že od postanka svojega boleha naše gasilno društvo. Na čem pa boleha, evo pojasnjenja! Med društvenike bil je sprejet nek žid iz sosednje občine, kteremu so plezalci zapuili čin vodje svojega. Se ve, da samo na sebi še to ni Bog ve, kaka napaka, ali slabo je, in to je ravno bolezen, da se je celo društvo pokoravalo volji njegovi in ustrezalo vsaki njegovi želji in migu, tako, da je bil le on glava vsemu; njegova je vselej obveljala. Slovenec pa le prerad prepusti in zaupa odlično mesto tujeu iz zgolj ponižnosti in skromnosti

ter ga čisla bolj, kakor zasluži. Ko bi le ti tuje ne zlorabili zaupanja našega! Ali izkušnja nas uči, da so skorej brez izjeme tuje in inorodniki, ki zavzemajo pri nas odlična mesta, sovražniki vere naše in vsega, kar je slovensko K malu so gasci Središki uvideli, kako so se zmotili misleč, da žida za-se pridobijo, ako mu podelé kak časten čin. Umivaj zamorca še tako dolgo, črn ti vendar-le ostane. Če se je žid tudi vdal večini, ter se dal pridobiti za slov. komando, zato je vendar z druge strani veliko škodoval s svojim uplivom ugledu slovenskega društva. hoteč mu priboriti nek neslovensk ali celo slovenstvu nasproten značaj. Nasprotno mu pa slov. groši niso neljubi, in mož se prav dobro počuti med Slovenci, kojih jezik mu je trn v peti. Ko bi pač hotel oditi on in vsi njegovi rojaki med Nemce ali Madjare, s kojimi najraje prijateljuje, kako hvaležni bi jim bili vsi Slovenci! Ali to še na misel ne pride ni niemu ni rojakom njegovim, saj se med Slovenci dobro živi, in častne sužbe se tudi še dobijo. To je menda zadrževalo gospoda, da ni izstopil že z davna iz našega društva. Ali je morda obnašal svojo službo le iz usmiljenja do „ubogih“ Središčanov, ki nimajo po njegovem mnenji „za tako službo sposobnih mož“? Kaj ne? Poglejmo si zdaj tega gospoda kot vodjo. Vodil je v tem oziru še neizkušene Središčanov zdaj k prijateljem svojim v madjarski Čakovec, zdaj v „nemški“ Ormož k nemškim „feuerwehrom.“ Kako so bili tukaj in tam sprejeti, o tem molčijo! naši gasci najraje. Ako so pa omenjeni Feuerwehri, prišli v Središče, moral je pod vodstvom židovim sprejem, to se ve, da veličasten biti. Kako olikani so pa Ormoški feuerwehri, in kako častno je za Središčane, da so jih pohajali, izvemo iz tega, da pitajo drugove svoje, ki se drznejo slovenski govoriti, z „windischo Hunde“ ter jih tudi pretepajo. No ne sme se misliti, da so vsi Središki gasci hodili za židom. Kaj še, le nekaj jih je vselej pridobil za-se. Opiraje se na omenjene pohode, kakor tudi morda na židovo obljubo, da bo izposloval, da postane komando našega društva še kedaj nemški, objavil je nekdanj prošle zime v „Marburgerici“ nekdo dopis iz Ormoža, s katerim je velikega kozla vstrelil. V onem dopisu pravi namreč menda kak trgovski pomočnik, da so se Središčani naveličali plesati po zvižganji Ormoških Slovencev, ter da so se oklenili zdaj Nemcev. Toda počasi! Bil je in prošlo je, da je žid vodil Središčane: njegova vlada jo omajana, in v novem letu izvolili si bodo plezalci naši vodjo naše vere, iz našega naroda, ter pokazali židu in prijateljem njegovim, da ne potrebujejo ni njega ni družbe njihove.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sem od sobote razpravlja se v drž. zboru nova vojaška postava. Kakor je podoba, bode tudi levica, t. j. nemškoliberalni poslanci, za njo in tudi spremembe v nje načrtu brž ko ne ne bode nobene. Izmed govorov je dr. Riegerov in pa ministra grofa Welsersheimba vreden spomina, prvi za to, ker se vidi iz njega, da je panslavizem, ki se rado o njem čveka v nemških in madjarskih listih, „slamnat ded“, naphan ravno od teh ljudi, Bog zna, komu naj bode za strašilo. Drugi pa potlej, govor ministra za deželno brambo, je odkrita beseda tistim liberalnim Nemcem, ki vedno kričé, da brez njih, brez nemščine ni na svetu, tudi v vojaštvu. nič, celo nič mogoče. — V Gradci so odprli včeraj, dne 12. dec., tehniško vseučilišče, godilo se je vpricho Nj. veličanstva, svitelega cesarja. — Štaj. dež. zbor se snide v petek, dne 27. decembra, v eno sejo, da sklene, česar še je treba za novo posojilo. — Koroški slov. list, „Mir“, je zadnjo soboto zaslegla gosposka. — Drž. poslanec dr. Steinwender je britko tožil čez to, da po Koroškem nekaj velikoposestnikov nakupuje kmetijo za kmetijo ter si napravlja tako velika posestva, kmetje pa za to čedalje bolj ginejo in pomnožuje se tako silno siromaštvo. Mož jo govoril resnico ali s tarnanjem se ne odpravi tako zlo. — Mestni zastop v Ljubljani je glasoval v svoji seji z velicim navdušenjem za častitko dr. Riegerju za njegovo 70-letnico. — Veletržec v Reki, g. Jos. Gorup, je izročil kranjskemu dež. odboru 110.000 gold., naj le-ta kupi hišo za višjo dekliško šolo v Ljubljani. To je izredno ter v resnici izgledno rodoljubje! — Slov. otroški vrt v Gorici priredi tudi letos revnim otrokom božičnico. — V Trstu mažejo ital. mladiči na slov. napise, ki jih imajo nekateri trgovci, neslanosti, da se človek lahko čudi njih omiki. Ne izgodi pa se jim zato nič od mestnih čuvajev, toda ti jih pač ne dobijo pri njih delu ali ka-li? — Delalsko podporno društvo v Trstu je darovalo družbi sv. Cirila in Metoda 20 gld. — V Spljetu je umrl škof Marko Calogerá. Dve leti bode tega, kar je vzvišeni škof bil v Mariboru ter si je ogledal naše mesto. — V Zagrebu so prišli na sled veliki goljufiji, ktere je kriv nek Schindtner. Mož je bil v službi pri notarji Hofmann. Škode ima le-ta naj več pa tudi drugim je ne bode malo, kajti pravi se, da je je skup nad 200.000 gold. Goljufa pa so že vjeli pri Brežicah. — V Karlovcu je umrl staroverski nadškof German Andjelić. Madjarski vladi je bilo njegovo delovanje ljubo, skorej bolj, kakor ljudstvu. — V Ogerskem drž. zboru ne gre z novo vojaško postavo dobro, kajti nič še ni podobe, da jo spravi pred novim letom do konca. — Česki

rodoljubi so izročili dr. Riegerju 100.000 gold. za vezilo o njegovi 70-letnici. Dr. Rieger pa razdeli ta denar ves za česke domoljubne na prave. Oboje je pač na čast Čehom in njih slavnemu vodji.

Vunanje države. Nj. svetost, papež Leon XIII. so odložili imenovanje novih kardinalov do prihodnje spomladi. — V Rimu postavi se nova palača za italijansko drž. zbornico. Kakor misli vlada, dodela se taka hiša za 6 milj., drugim ljudem pa se dozdeva, da še bode dvekrat toliko za-njo premalo. — Minister Crispi zatrjuje, da nima strahú na kako vojsko s Francijo, vendar pa mora Italija gledati na to, da je k redu, ako jo kje kdo pokliče na boj. To je jasna beseda, ali pa je lahko tudi prav nejasna. — Na Španjskem se preraja ministerstvo, sestavlja pa imena mož za novo ministerstvo Sagasta Največ preglavice mu dela, koga da naj vzame za vojnega ministra, kajti višji generali mu niso prijazni. — Na Francoskem so vedne, stare zmešnjave; generalu Boulangerju ne zaupa nobena stara stranka prav in to je krivo, da še visi sedanje ministerstvo, ali pri vsem tem ne zna ministerstvo, kako da odpravi tega klateža (!) s površja. Sedaj se mu grozi minister Floquet, da ga dene za voljo veleizdaje (?) pod ključ. — V Belgiji so delalci pa sopet porazsajali ter bi radi večje plačilo dosegli. Ali ga dosežejo, to pa je še dolgo vprašanje. — Na Nemškem dobijo novo postavu, s katero se določuje podpora tistim delalcem, ki obnemorejo vsled starosti. Pri nas že imamo tako postavu. — Carina na žito Nemcem ni po volji, ker jim dela žito predrago, vendar pa niso drž. poslanci v tem enih misli. No to ne stori v tem veliko, saj misli Bismarek za-nje. Kar on hoče, to jim tudi velja. — Rusija nima sreče z novim svojim posojilom, to se pravi: Nemcem to posojilo ni po volji. Ker ne morejo poslej več tako upiti, da je Rusija že na kantu, zato pa se upije od njih v svet, da hoče Rusija — vojsko ter ji je bilo le za njo treba posojila. — V Bolgariji dobijo več vojakov, doslej so jih imeli 12, poslej bode pa 24 polkov ali regimentov. Ljudi za vojake se že dobi ali za-nje je treba denarja in tega tudi v Bolgariji ni preveč, vsaj v žepih tistih ne, ki jim ga je najbolj treba — plačevalcem davkov. — Srbija dobi nove ministre in na čelu mu bode Ristić, mož, ki vleče bolj na rusko stran. — V Carjemgradu se branijo vzprejeti princa Koburškega; se ve, kaj mu naj poreče sultan? Priznati ga za kneza vseh Bolgarov, tega še ne mara Turčija in tako je za-nj bolje, če ne pride v Carjigrad. — V Abesinijo odrine 150 ruskih, torej pravoslavnihi duhovnikov in rokodelcev; namen jim je Abesince s časom pridobiti za pravnoslavno cerkev. Ni verjetno, da se jim to posreči. — V Zanzibaru je nemška

mornarica zajela arabsko ladijo, na kateri je bilo 87 sužnjev in kar je še posebno dobro, tudi trgovci so ji prišli v roke. Za nekaj časa bi človek skorej tem lopovom privošil, da se da jim na poskušnjo, kako da diši sužnjištvo.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj iz potovanja.

Spisal Janko T.

(Konec.)

Ako imaš, č. bralec, priložnost, romaj tje v Brezje, ne bode ti žal, če druga ne vidiš, videl bodeš mili, oj mili obraz Marije Pomagaj, kateri ti ne bode iz spomina izginil. Nedavno govoril sem z mladeničem iz Savinjske doline doma. Pripovedoval mi je, da je hodil na sv. Višarje in da je med potjo tudi videl Brežko Marijo Pomagaj. Srčno se je radoval, da je bil tako srečen in gledal v mili obraz Brežke Marije. Kaj še naj omenim? Srečen sem bil in ob prvi priložnosti poromam spet v Brezje. Daj Bog, da sem tako srečen in še enkrat poklekнем pred lepo podobo in častim Brežko Marijo pomagaj!

Kmalu potem odvedel je mene vlak v Ljubljano, in tukaj spet kmalo v lepe Slovenske gorice.

Ako sem č. bralcem s temi kratkimi vrticami kaj vstregel, me veseli. Za spomin na lepo Gorenjsko-Kranjsko pa sem si zapisal v svoj dnevnik te-le vrstice:

Gorenjska zemlja mila,
Srčno pozdravljam te:
S krasoto te ovila
Nebeška roka je.

Želje mi srčne moje
Se izpolnile so;
Ko, zemlja krasna, tvoje
Gore sem zrl nebo,

Ko gledal otok Bleški,
Nebeški tvoj sem kras,
Ko Materi sem Brežki
Zrl v milosten obraz...

Pozdravljam zemlja mila,
Gorenjska krasna, te:
Daj Bog, da bi razvila
Slovencem v slavo se!

Smešnica 50. Oger kupi precej veliko prosto stensko uro pri urarji. Zraven pa še ugleda v steklenem oknu več majhnih uric, (se ve, da dragocenih žepnih) ter se obrne proti urarju: „Gosponé, ekbata, naj mi dodajo še uno-le malo!“

Razne stvari.

(Cesarski dar.) Posestnike v Zavrčah, pri sv. Barbari v Halozah in pri sv. Andreji v Leskovci je letošnje leto par kratih hudo doletela toča in za-nje je daroval sedaj svitli cesar 1000 gld. iz svojega premoženja.

(Od potovanje.) Nj. ekscelencija mil. knezoškof so se včeraj dne 12. decembra odpeljali v Gradec ter so bili v pričo, ko so presvitli cesar odprli nove tehniške visoke šole.

(Jour fix.) V čitalnici v Mariboru bode prihodnjo nedeljo jour fix in govori č. g. A. Borsečnik, stolni vikar, „o smešnih pisateljih“.

(„Podružnica sv. Cirila in Metoda za Zidani most in okolico“) bode imela dne 18. grudnia ob dveh popoldan v Potočinovi gostilnici ob Savi svoje letno zborovanje. Udje in prijatelji tega društva se torej opozarjajo na to zborovanje s prošnjo, da se ga v mnogobrojnejem številu vdeležijo. Odbor.

(Štaj. dež. odbor.) Kar je v rokah dež. odbora v Gradci, to se tiče cele naše štajarske dežele. Za to tudi vsi plačujemo ali kedar razpiše kako službo na deželne stroške, tedaj jo v zadnjem času razpiše edino le v nemških listih, v „Tagespošti“, v „Marb. Ztg.“ in „D. Wacht“. Človeku, ki plačuje davek tudi deželi, pa ni nemške krvi, zdi se to — čudna pravica.

(Nemški šulverein.) Podružnica nemškega šulvereina pri sv. Lenartu v slov. gor. ima poslej ta-le nemška (!) gospôda v rokah: Predsednik je A. Mravlagg, dr. K. Wittermann, njegov namestnik, A. Jančić, blagajnik, J. Sedminek, namestnik, dr. H. Beneš, tajnik in Jos. Mohar, namestnik. Ni dvoma, da so pradedje te gospôde že svoje dni trobili na nemške rogove v Teutoburških goščah!

(Na kantu.) V nemških listih beremo, da je g. dr. J. Stepischneggu, odvetniku v Celji, razklicano pohišstvo na očitno dražbo. Pohišstvo se ceni na 900 gold., na tožbi pa je zavoljo 661 gold.

(Nov kip.) V Slov. Bistrici so dobili tik pred šolo kip svitlega cesarja. V sredo, dne 5. decembra so ga razkrili in bil je v pričo tudi ces. namestnik iz Gradca in okr. glavar iz Maribora.

(Potres.) V jutro, dne 6. decembra so čutili po krajih, koder teče Drava, precej hud potres ali pravi se, da so ga čutili tudi ob Savi. Do kake škode pa ni prišlo nikjer, ni ob Dravi, ni ob Savi.

Za slovensko šolo), oziroma zoper pomenčevanje slov. šol, sklenile so se potegniti tudi vrle narodne občine Tepina, Bezina in spodnji Dolič vse v Konjiškem okraji, Globoko — prva v Brežiškem okraji, — Nova cerkev pri Celji, potem Ljubnica, Brezen in Paka ter so vže odposlale potrebne vloge na ministerstvo

in na deželni šolski sôvet. To nas toliko bolj veseli, ker so to prve občine v Konjiškem okraji ki so napravile take sklepe in se s tem pridružile narodnim občinam v ostalih okrajih, da zahtevajo s tem pravice slovenskemu jeziku. Upamo, da bodo ta lep vzgled posnemale tudi vse ostale občine Konjiškega okraja!

(Smrtna kosa.) V Šentilji v slov. gor. je umrl Ignacij Repnik, dolgo let obč. predstojnik tamošnje občine. Zadnja leta je bil v rokah nemškutarjev, doživel pa je 79. leto svoje dobe.

(Obdaritev šolskih otrok.) Na Spodnji Polskavi so med 14 šolskih otrok v ponedeljek, dne 10. decembra razdelili nekaj obleke. „M. Z.“ pravi, da je bila vredna 39 gld.

(Tatvina.) J. Ozmeč, kmečki sin iz Čvetkovec pri Ormoži, je pravi „nzmeč“, kajti je že več let „gost kaše“, ali brž, ko potlej pride iz varne kletke, hitro vlomi kje pri kom v klet in pride za to tudi na novo pod ključ. Kakor se nam piše, sedi ta tiček sedaj sopet v svoji kletki, to je: v Ormoških ječah.

(Pesji zapor.) Sevnica ob Savi ima pesji zapor že delj časa, Maribor pa od dne 8. dec. V našem mestu bode sedaj že skorej stalno pesji zapor in človek, ki nima psa, je lahko tega vesel, kajti se sicer težko ogiblje te pesje mreine.

(Izseljenje.) Kakor se nam piše iz Breškega okraja, jeli so se ondi ljudje kar tropoma seliti v Bosnijo. V tem dajo svoje kmetije v najem ali jih prodajo, če najdejo za-nje kupca. Ali jim še ne bode žal za to?

(Za dijaško kuhinjo v Mariboru) so nadalje darovali: č. gg. bogoslovci Mariborski 4 fl. 20 kr., g. Sturm, poštar v Ivanj-cih 1 fl., č. g. Fr. Simonič, provizor v Negovi 5 fl., č. g. Dav. Jurkovič, kapl. pri sv. Petru 5 fl., č. g. Andr. Keček, kaplan pri sv. Križu 2 fl., č. g. Fr. Schwarz, Kamski župnik, dva žaklja krompirja in repe in žakljči fižola, Bratušekovi drevenko in Jagerjevi dve drevenki krompirja, č. g. Josip Sattler, župnik pri sv. Križu 2 fl., č. g. Fr. Trstenjak, župnik pri sv. Duhu 5 fl. Bog plati!

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. dr. Križanič 1 fl., Altman 2 fl., Hajšek 2 fl., (do l. 1889). Bezenšek 1 fl., Pavlič 2 fl., (do l. 1890), Pajtlar 11 fl., Marzidovšek 12 fl., Lempl 2 fl. (do l. 1889).

Listič uredništva. G. F. J. v L.: Nam je prav, če ste bili pri svojem godovanju veseli, našim bralcem pa bi nič brž ne bilo, ko bi še to stalo tudi v našem listu. — G. S. A. pri S.: Krajše bode memino, da ravno še prav. — G. K. K. v J.: Za Boga, kaj Vam je pa prišlo na misel? — G. M. v M.: Dobro, če boste le mož beseda. — V Brežice: Iz ust do ust napravi se to ležje. — G. K. J. v Lj.: Nam je znano, je prisma, ali ne Vi, ne mi ne znamo pomoči.

Loterijne številke:

V Gradci 8. dec. 1888: 38, 37, 47, 44, 68
Na Dunaji „ „ 51, 32, 15, 10, 28

Bratje duhovniki!

Ali more kateri prečastitih gg. župnikov in bi hotel bolehavega penzionista k sebi vzeti ter če bi moral vleči, ž njim potrpljenja malo imeti? Zavolj trde vode pa ne morem med plaine. Prosim odgovora.

V Ljutomeru, meseca decembra 1888.

Ivan Žnidarič, duhovnik v pokoji.

Naznanilo.

„Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravbergu“, registrovana zadruga z neomejenim poroštvom, bo od novega leta uradovala vsaki **četrtak** od 8—12 ure predpoldnem, kedar je praznik, pa vsak **petek** od 1—6 ure popoldan.

Društvo šteje zdaj čez 100 društvenikov in ima na 16.000 prometa.

Dragotin Rous,
načelnik.

Čisti golobjek

škaf po 50 kr. kupuje

Josip Herzmann
v Celji.

Posestvo

blizu **Podčetrтка** 5 minut od okrajne ceste in sicer 14 plugov dobrih njiv, travnikov, vinogradov in lesa, poslopja za stanovanje in gospodarstvo proda se zarad smrti po ceni 1700 gld., 800 gld. lahko ostane na posestvu. Vse drugo pové g. E. Schenk pri sv. Petru pod sv. gorami. 1-3

Slomšekovih

zbranih spisov IV. knjiga: **različno blago** (I. del: šola in odgoja str. 180; II. del: nar. politika in pa narodno gospodarstvo str. 183—354; III. del: razna podučna tvarina str. 357—428) dobiva se izvod po 1 gld. pri izdajatelju: Mih. Lendovšek, župnik v Makolah (Maxau bei Pöltschach.)

III. knjiga: **životopisi** str. 397. pa po 70 kr. Po ravnoisti ceni tudi po vseh slov. bukvarnah! Prva in druga knjiga sta pošli. **Val. Orožnovih** pesnij je še nekoliko izvodov na prodaj po 40 kr. Pete knjige: „Slomš. **pastirski listi**“ ni moči izdati, dokler niso za III. in IV. tiskovni stroški poravnani! 19

Kdor še želi naročiti „Rimsko božjo pot,“ popisal kanonik dr. J. Križanič, naj se podviza.

Dr. Valentina Zarnika 2-10
ZBRANI SPISI.

I. zvezek:

Pripovedni spisi,

Uredil **Ivan Železnikar.**

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zbora, — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovejšem uzorci in res krasno vezana. — Utisnena je na sprednji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. — Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. — Dobiti je v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani.

Najboljši molitveniki za šolarje.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru tiskala in založila je:

I. „Sveto opravilo“,

Str. 250. Cena: polusnje 60 kr., usnje z zlatim obrezkom 70 kr., nevezano 18 kr.

II. „Ključek nebeški“,

sestavil Ivan Skuhala. Str. 192. Cena: polusnje 50 kr., usnje z zlatim obrezkom 60 kr., nevezano 14 kr.

Najboljši molitveniki

vezani v usnje, žamet, kristal in kost v nemškem in slov. jeziku od 25 kr. do 6 gld. priporoča na izbor

Andrej Platzer,

poprej **Edvard Ferlinc**

v Mariboru na Dr., gosposke ulice štv. 3, prodajalnica papirja, pisalnih reči, šolskih knjig in drugih šolskih reči. Vsi molitveniki se dobro vežejo v usnje za 50 kr. in več. 9-11

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja, poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20% na-davka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.